

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.291/2008/7. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Miskolci 2. számú Ügyvédi Iroda (3525 Miskolc, Dózsa György u. 11., ügyintéző: Dr. Gondos Csaba ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe szám alatti lakos) felperesnek, a Fónyad és Társa Ügyvédi Iroda (3527 Miskolc, Soltész Nagy Kálmán u. 4. I/2., ügyintéző: Dr. Fónyad Dezső ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe szám alatti lakos) I. rendű és II.rendű alperes neve ugyanottani lakos II. rendű alperesek ellen kölcsöntartozás visszafizetése iránt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 13. P. 22 161/2006/35. számú ítélete ellen az alperesek által 38. sorszám alatt előterjesztett és Pf. 7. sorszám alatt megindokolt fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja és kötelezi az alpereseket egyetemlegesen, hogy 30 nap alatt fizessenek meg a felperesnek 3 500 000 (Hárommillió-ötszázezer) forint tőkét, és annak 2006. március 1. napjától június 30. napjáig évi 6 %-os, ezt követően a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett mindenkor naptári félét megelőző napon hatályos jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát; mellőzi a felperes kötelezését perköltség megfizetésére az alperesek javára, és kötelezi az alpereseket egyetemlegesen, hogy 15 nap alatt fizessenek meg a felperesnek 30 000 (Harmincezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 180 000 (Egyszáznyolcvanezer) forint együttes első-és másodfokú perköltséget, a felperes által fizetendő kereseti illeték összegét 96 000 (Kilencvenhatezer) forintba leszállítja, és kötelezi az alpereseket egyetemlegesen, hogy külön felhívásra térítsenek meg az államnak 210 000 (Kettőszáztízezer) forint kereseti és 21 000 (Huszonegyezer) forint viszontkereseti illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy 96 000 (Kilencvenhatezer) forint, az alpereseket egyetemlegesen, hogy 210 000 (Kettőszáztízezer) forint fellebbezési illetéket külön felhívásra térítsenek meg az államnak.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A peres felek M-on 2005. december hó 23. napján a Dr. **R.Gy.** ügyvéd által szerkesztett és ellenjegyzett kölcsönszerződés elnevezésű okiratot írtak alá. Ennek tartalma szerint a felperes mint kölcsönadó, s az alperesek mint kölcsönvevők megállapodtak abban, hogy a kölcsönadó a szerződés aláírásának napján 2006. február 28. napjáig 5 100 000 Ft kamatmentes kölcsönt nyújt a kölcsönvevők részére, akik ezen időpontig egyösszegben kötelesek azt visszafizetni, fizetési késedelem esetén késedelmi kamatokkal növelten.

A kölcsönvevők a kölcsön biztosítékeként 5 100 000 Ft vételáron az $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ arányú közös tulajdonukat képező miskolci társasházi lakásukra a kölcsönadó javára 2006. március 31. napjáig a jelen szerződés aláírásával vételi jogot engedtek. A szerződés rögzíti, hogy a kölcsönadó tudomással bírt arról, hogy az ingatlant az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett - a szerződésben részletezett - összesen 8 946 000 Ft és járulékai erejéig jelzálogjoggal, a ...Rt. követelését ezen felül elidegenítési és terhelési tilalommal is biztosított tartozás terheli, s az ingatlan vételárát e tartozások mértékének beszámításával állapították meg. A kölcsönvevők a szerződés aláírásával felhatalmazták a kölcsönadót, hogy a vételi jog gyakorlása esetén a jelzálogjogosultak felé fennálló tartozásukat kiegyenlítse. A szerződésben a felek közösen kérték a körzeti földhivatalt a vételi jog ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére.

Az okirat további tartalma szerint a kölcsönadó a vételi jogát 2006. február 28. és március 31. napja között a kölcsönvevőkhöz és a földhivatalhoz intézett írásbeli nyilatkozattal abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönvevők a fizetési kötelezettségüket a szerződéses határidőben nem teljesítették. A vételi jog gyakorlása esetén a kölcsönadó jogosult a kölcsönvevőkkel szemben az ingatlan általa fizetendő vételárába a kölcsönvevők lejárt és kiegyenlítetlen kölcsöntartozását beszámítani. A vételi jog szerződésszerű gyakorlása esetén a kölcsönadó megszerzi az ingatlan tulajdonjogát, és azt a kölcsönvevők a vételi jog gyakorlását követő 15 napon belül kötelesek saját ingóságaitól kiürített állapotban a kölcsönadó birtokába adni.

A felperes a szerződés aláírásakor a pénzt egy nejlonzsákba becsavarva az ügyvédi irodában az asztalra letette, azt az I. rendű alperes számolta meg, és vette birtokába. A szerződéskötéskor 2005. december 31-i teljesítési határidővel az I. rendű alperes testvérének, **L.Cs-nak** általa okiratban elismerten 12 000 000 Ft tartozása állt fenn kölcsön jogcímén a felperes testvére, **L.Z.** felé. Az alperesek a felperessel azért szerződtek, hogy **L.Cs-t** - bízva abban, hogy 2006. február 28. napjáig teljesít - néhány hónapra kisegítsék. A szerződéskötéskor az ügyvédi irodában tartózkodott **L.Cs.**, a tartozásából az ugyancsak jelen volt **L.Z.**-nak 3,5 millió Ft-ot nyomban megfizetett.

A vételi jog ingatlan-nyilvántartási bejegyzése iránti kérelmet a földhivatal a ...Rt., illetőleg jogutódja hozzájárulásának hiányában elutasította.

A felperes az alpereseket az 5 100 000 Ft megfizetésére eredménytelenül hívta fel.

A felperes keresetében az alpereseket egyetemlegesen kérte kötelezni 5 100 000 Ft tőke, valamint ennek 2006. március 1. napjától járó késedelmi kamatai, és perköltség megfizetésére. Indokolása szerint a kölcsönszerződés a peres felek között jött létre, a felperes a szerződést teljesítette, a kölcsön összegének visszafizetése a **L.Cs.** és **L.Z.** közötti elszámolási jogviszonytól függetlenül az alperesek kötelezettsége.

Az alpereseknek a kereset elutasítására irányuló védekezése szerint a kölcsönszerződés nem a peres felek, hanem a felperes és **L.Cs.** között jött létre, a visszafizetési kötelezettség nevezettet terheli. Az alpereseknek kölcsönszerződés megkötésére irányuló akarata nem volt, szándékuk kizárólag arra irányult, hogy **L.Cs.** tartozásának biztosítására a lakásukat fedezetként lekössék. Pénz átadás részükre ténylegesen nem történt, nyilvánvalóan ezért nem tartalmazza a szerződés szövegezése a kölcsönadott összeg átadását és részükről az átvétel nyugtázását.

Egyúttal viszontkeresettel éltek a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt, részint semmisség, részint megtámadhatóság okán. A szerződés semmisségét arra alapították, hogy a kölcsönszerződés része tekintetében az valótlan tartalmú, ezért létre sem jött, a vételi jogot engedő részében pedig az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett elidegenítési és terhelési tilalomba ütközik. Megtámadási okként előadták, hogy a szerződést kényszer hatása alatt írták alá, mert **L.Cs.** öngyilkossággal fenyegetőzött, továbbá hivatkoztak a feltűnő értékaránytalanságra is azon indokkal, hogy a kikötött vételár és a 8 000 000 Ft bejegyzett banki tartozás összege összesen 13,1 millió Ft az ingatlanuk szerződés-kötéskori 24 000 000 Ft-os értékével szemben.

A felperes a viszontkereset elutasítását kérte. A vételi jog kikötésének jogszabályba ütközését a viszontkereset előterjesztését követő első tárgyaláson elismerte, és a per kimenetelétől függetlenül a perköltségről rendelkezésnél kérte figyelembe venni, hogy e tekintetben a perre okot nem adott.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a peres felek között M-on, 2005. december hó 23. napján létrejött megállapodásnak a vételi jog kikötésére vonatkozó rendelkezése semmis, ezt meghaladóan az alperesek viszontkeresetét elutasította. Kötelezte a felperest az alpereseknek egyetemlegesen 15 napon belül 240 000 Ft perköltség és az állam javára 612 000 Ft le nem rótt kereseti és viszontkereseti illeték megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok - így különösen, hogy a peres felek a szerződéskötés előtt nem ismerték egymást, a felperesi tényállítással ellentétben az alpereseknek **L.A.** tanúvallomásaival is alátámasztottan kölcsönre szüksége nem volt, és Dr. **R.Gy.** utólagos tudomásszerzése szerint is a szerződés **L.Cs.** tartozásával összefüggésben jött létre, **L.Cs.** bizonyítottan megkereste **K.I-t** és feleségét is, hogy a tartozása rendezése érdekében ingatlanukat fedezetként ajánlják fel, a szerződéskötéskor **L.Cs.** és **L.Z.** is jelen volt, továbbá **L.Cs.** vallomása és **L.Z.** büntetőeljárásbeli, az alperesek védekezésével és **L.Cs.** terhelti nyilatkozatával egybecsengő tanúvallomása - mérlegelése eredményeként kialakított meggyőződése szerint nem állapítható meg, hogy a peres felek szándéka kölcsönszerződés megkötésére irányult volna.

A pénz átadásával összefüggésben az alpereseknek a pénz átvételét tagadó védekezését fogadta el valónak, mert azt alátámasztotta **L.Cs.** tanúvallomása, valamint kölcsönszerződésre vonatkozó konszenzus hiányában részükről a pénz átvétele értelmetlen lett volna. **L.A-nak** és Dr. **R.Gy-nek** a felperes tényállítását alátámasztó vallomását nem fogadta el azon okból, mert a tanúk állították, hogy **L.Z.** a szerződés aláírásakor nem volt jelen, ezzel szemben **L.Z.** a büntetőeljárás során tanúként azt nyilatkozta, hogy a szerződés aláírásakor jelen volt. Ezt a vallomását ugyan a polgári perben visszavonta,

ennek azonban ésszerű indokát nem adta. Ezért megítélése szerint a felperesnek nem sikerült bizonyítani az alperesek részére történő pénzáradást.

A szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló viszontkeresetet a vételi jog kikötés semmisségére alapítottan találta alaposnak, a viszontkeresetben felhozott további érvénytelenségi okok tekintetében a viszontkeresetet, mint alaptalant, elutasította. Megállapította, hogy attól függetlenül, hogy a viszontkereset egyes hivatkozásait a bíróság nem találta alaposnak, a perben az alperesek bizonyultak teljes egészében pernyertesnek, ezért részükre a felperest a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése és 32/2003. (VIII. 22.) IM. sz. rendelet alapján kötelezte perköltség megfizetésére, és a felek illeték-feljegyzési joga folytán előzetesen le nem rótt kereseti és viszontkereseti illeték megfizetésére a pervesztesnek tekintett felperest kötelezte.

Az ítélet ellen a keresetének helytadás, és az alperesek első-és másodfokú perköltségben marasztalása iránt a felperes élt fellebbezéssel.

Indokként előadta, hogy a kölcsönszerződés létrejöttét teljes bizonyító erejű magánokirat bizonyítja, s az elsőfokú ítélet nem ad választ arra, hogy az alperesek azt - szerződéskötési akarat hiányában - miért írták alá. Az alperesek nyíltan ki nem nyilvánított esetleges titkos fenntartásai a szerződés létrejöttét és érvényességét nem befolyásolták. Sem az alperesek, sem a tanúk egyike nem állította, hogy nyíltan kinyilvánították volna: az általuk aláírt kölcsönszerződést nem tekintik annak ami, s hogy a körülmények - **L.Cs.** öngyilkossággal fenyegetőzése - kényszerítő erejének hatása alatt írták alá. Még az alperesi tanúk vallomásai sem támasztják alá az elsőfokú bíróság ama ténymegállapítását, hogy az alperesek oldalán teljesen hiányzott a szerződéskötési akarat. Ha netán ez igaz is lenne, a felperes előtt rejtve maradt, s a szerződés a Ptk. 207. §-ának (5) bekezdése szerint is érvényesen létrejött. Nem releváns - még bizonyítottasága esetén sem - ha a kölcsönt nem a maguk, hanem **L.Cs.** részére vették fel. A szerződés létrejöttének hiányát megállapító elsőfokú ítéleti álláspontnak egyébként az alpereseknek a 11. sorszámú jegyzőkönyvben rögzített személyes megnyilatkozásai is ellentmondanak. Saját elmondásuk szerint is tudatában voltak annak, hogy kölcsönszerződést írnak alá, s az ő személyük és vagyonuk jelenti a kölcsön fedezetét, és **L.Cs.** rokonuk csak úgy juthat - rajtuk keresztül - hitelhez, ha ők annak visszafizetésére személyükben és vagyonukkal is kötelezettséget vállalnak.

Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a tanúvallomásokat egyoldalúan, preconcepcionáltn mérlegelte, a mellőzött tanúvallomások kirekesztésének indokát nem adta. **M.F.** érdektelen, az I. rendű alperes részére történt pénzkifizetést tanúsító vallomását még csak meg sem említette ítélete indokolásában. **L.Z.** büntetőeljárásbeli vallomása is az I. rendű alperes részére történt pénzáradást igazolja. Ugyanis ha az elsőfokú bíróság a tanút szavahihetőnek tekintette a szerződéskötésnél jelenlévők körére, akkor nem kérdőjelezhetette volna meg e kérdésbeli szavahihetőségét sem. **L.Cs.** szavahihetőségét ugyanakkor a büntetőbíróság általi elmarasztalásán túl az is megkérdőjelezi, hogy a perben érhetően menteni igyekezett az alpereseket az általa előidézett helyzet következményei alól.

Hivatkozott továbbá arra, az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, ha az alperesekkel kölcsönszerződés nem jött létre, akkor milyen más érvényes szerződés jöhetett létre. Fenntartotta az elsőfokú eljárásban is már kifejtett azon másodlagos álláspontját, hogy miután az alperesek lakásukkal fedezetet vállaltak a teljesítésre, ő pedig e fedezet ismeretében és azt elfogadva nyújtotta a kölcsönt, közöttük rosszabb esetben is kezeli

szerződés jött létre, és e kezességvállalás alapján az alperesek szintén teljesítésre kötelesek. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perköltség fizetéséről is tévesen határozott. Figyelmén kívül hagyta ugyanis, hogy az alperesek viszontkeresete tárgyi keresethalmazatot képezett. A viszontkereset pertárgy-értéke a kölcsönszerződés semmiségének megállapítása tekintetében - a keresettel egyezően - 5,1 millió Ft, a vételi jog kikötésének a szerződés feltűnően nagy értékkülönbségére alapított megtámadása tekintetében pedig az ingatlannak az alperesek megjelölte 24 000 000 Ft-os értéke. Így a felperes - az elsőfokú ítélet döntése mellett is - nagyobb arányban pernyertesnek bizonyult, és a fenti pertárgy-értékek alapján számított pervesztesség arányában kötelesek az alperesek a felperes javára perköltséget fizetni, és ehhez képest kell az eljárási illeték megfizetésére kötelezésről is határozni.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme helyes indokai szerint az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

Az ítélet tábla a viszontkereset tárgyában hozott elsőfokú ítéleti rendelkezést a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette.

A felperes fellebbezését részben alaposnak találta.

A Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el.

A Pp. 196. §-ának (1) bekezdés e) pontja értelmében a magánokirat az ellenkező bizonyításáig teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, illetőleg elfogadta, vagy magára kötelezőnek ismerte el, feltéve, hogy az ügyvéd az általa készített okirat szabályszerű ellenjegyzésével bizonyítja, hogy a kiállító a nem általa írt okiratot előtte aláírta.

A Pp. 206. §-ának (1) és (2) bekezdései szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.

A per adataival egybevetett mérlegelése alapján a bíróság azt is meggyőződése szerint ítéli meg, hogy milyen jelentőséget kell tulajdonítani annak, ha a fél vagy képviselője a hozzá intézett kérdésre nem felelt, vagy kijelentette, hogy valamely tény valóságáról nincs tudomása, vagy arra nem emlékszik.

A Pp. 221. §-ának (1) bekezdése előírja, hogy az ítélet indokolásában meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak.

A bizonyítékok mérlegelése akkor elégíti ki a törvényi követelményeket, ha az nem iratellenes, megfelel a logika szabályainak és az életszerűségnek. Méltányosság mérlegelési szempont nem lehet.

Az elsőfokú bíróság a tényállás feltárása érdekében a felek által felajánlott bizonyítási lehetőségeket kimerítette. A tényállás megállapításakor azonban nem vonta be a mérlegelés körébe az összes rendelkezésére állt peradatot és bizonyítékot, emiatt

mérlegelése nem felel meg a Pp. 206. §-ának, ezért a fellebbezés joggal kifogásolta a mérlegelés teljességének és a mérlegelési szempontok egységességének hiányát. A mérlegelést kétségtelenül megnehezítette, hogy a felek és a hozzájuk közel állóak - még a jelenlévők személyére is kiterjedően - az ellentétes érdekeik által motiváltan egymásnak ellentmondóan nyilatkoztak, és **L.Cs.**, valamint **L.Z.** a büntetőeljárásban és a polgári perben foganatosított többszöri meghallgatásaikor nemcsak egymásnak, hanem önmaguknak is ellentmondtak. Ezért a bizonyítékok mérlegelésének a felek, illetve a tanúk szavahihetősége kizárólagos szempontja nem lehet. Az ítéletábra a mérlegelését az elsőfokú bíróságnál szélesebb és objektívebb alapokra helyezte, és a mérlegelésében a bizonyításra vonatkozóan fentebb idézett törvényi előírások mellett szerepet kaptak a logikai és életszerűségi szempontok is.

A Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján a felperest terhelte az alperesekkel a kölcsönszerződés létrejöttének és a maga részéről a teljesítés megtörténtének és összecszerűségének bizonyítása, az alperesekre pedig annak bizonyítása hárult, hogy a felperes nem velük, hanem **L.Cs-val** kötött kölcsönszerződést, ők maguk csak a vételi jog alapítására szerződtek a felperessel. Az ítéletábra a szerződés létrejöttét és a teljesítés tényét illetően egészében, a teljesítés összegét illetően pedig részben a felperes bizonyítási kötelezettségének teljesülését ítélte sikeresnek a következők szerint:

A felperes teljes bizonyító erejű magánokiratot szolgáltatott arra, hogy az alperesekkel szerződött. Az okirat szerint a kölcsönt az alpereseknek nyújtotta, és a visszafizetés is az ő kötelezettségük. A szerződés az ügyvédi irodában, az alperesek jelenlétében készült. Aláírás előtt azt nyugodtan átolvashatták, abban őket senki nem akadályozta. A szerződést annak ismeretében írták alá, hogy ők vannak kölcsönvevőként megnevezve, a visszafizetés kötelezettsége őket terheli és ennek elmaradása esetén a saját ingatlanuk szolgál biztosítékként. A szerződést ellenvetés nélkül aláírták, ezáltal az abban foglalt nyilatkozatokat elfogadták, magukra kötelezőnek ismerték el. Jogi szakismeret hiányában átlagos állampolgári ismeretük alapján is tisztában voltak azzal, hogy milyen tartalommal szerződtek, és abból - a kölcsönt ténylegesen felhasználó **L.Cs.** teljesítésétől függetlenül - rájuk milyen kötelezettségek hárulnak. Az, hogy fenntartás nélkül megbíztak **L.Cs-ban** és a visszafizetésért a saját személyükben való helytállással reálisan nem számoltak, a szerződéskötés körében általuk tanúsított nagyfokú könnyelműség volt, ami nem azonos a szerződéskötési akarat hiányával. Amennyiben valóban csak az ingatlanuk fedezetként felajánlására szerződtek volna, úgy semmi akadálya nem lett volna, hogy a szerződés a kölcsönkötelelem alanyaként **L.Cs-t** nevezze meg. Arra, hogy nem ez történt, az alperesek magyarázattal nem szolgáltak, és az egyetlen logikus magyarázat csakis az lehet, hogy a felperes a saját kockázatát csökkentendő - jóllehet a kereseti tényállításával ellentétben tudta, hogy a kölcsönt **L.Cs.** fogja **L.Z.** követelésének részbeni kiegyenlítésére felhasználni - csak az alperesek részére, az ő visszafizetési kötelezettségük mellett volt hajlandó kölcsönt nyújtani, és az alperesek - **L.Cs.** teljesítésében bízva - ezt elfogadták. Az alpereseknek a kölcsön igénybevételére irányuló akarata nem vitatottan fennállt, s a szerződés érvényes létrejöttét nem befolyásolja, hogy a kölcsönt nem a saját, hanem **L.Cs.** részére vették fel, és erről a felperes is tudott.

A felperes az alpereseknél nem kevésbé szavahihető. Az okirat tartalma valóságának megdöntéséhez nem elégséges, hogy a felperes keresetében és személyes nyilatkozatában a jelen jogügyletet a **L.Z.** és **L.Cs.** közötti elszámolási jogviszonytól függetleníteni törekedett és valótlanul úgy próbálta feltüntetni, hogy a kölcsönre maguknak az alpereseknek volt szüksége. Ezen tényállításai valótlanosságát az elsőfokú bíróság - ítéletének helyes indokai alapján - megalapozottan állapította meg. A szerződésnek a **L.Cs.** tartozásával való összefüggésének bizonyítottsága azonban önmagában nem elégséges annak bizonyítására, hogy a kölcsönszerződés - az okirattól eltérően - ténylegesen a felperes és **L.Cs.** között jött volna létre, és a felperes irányában a teljesítési kötelezettség is rajta lenne. Az I. rendű alperes maga adta elő, hogy a velük való szerződéskötésre azért volt szükség, mert a L-testvérek nem bíztak meg **L.Cs.** szavában. (11. sorszámú jegyzőkönyv.) **L.Cs.** a jelen perbeli tanúkénti meghallgatásakor ugyan előbb az alperesekkel egyezően állította, hogy a felperes a kölcsönt megfelelő fedezethez kötötte, és az alperesek a fedezet nyújtásában voltak csak az ő segítségével, végül mégis úgy nyilatkozott, hogy „Elvi szinten lehet azt mondani..., hogy mivel az én számomra fedezet nélkül nem nyújtottak volna kölcsönt, a testvéremék vették fel a kölcsönt, és azt adták át nekem. Hangsúlyozom azonban, hogy ezt az összeget nekem kellett volna visszafizetni." Nyilatkozott arról is, hogy a saját ingatlana fedezetként történő felajánlása nem a szerződéskötéskor, hanem később történt. (11. sorszámú jegyzőkönyv.) A jelen per folyamatban léte alatt (2007. február 12-én) tartott büntetőtárgyaláson az eljáró bíró kérdésére terheltként is azt adta elő, hogy a **L.Z.** felé fennálló tartozásából a testvére (I. rendű alperes) adott meg 5,3 millió Ft-ot oly módon, hogy megterhelte a lakását. E tárgyaláson **L.Cs.** védője - nyilván a védencétől kapott információ alapján - a peres iratok beszerzését és I.rendű alperes neve tanúkénti meghallgatását kérte annak bizonyítására, hogy **L.Cs.** elmondta I.rendű alperes nevenak, hogy tartozik **L.Z.**-nak, és I.rendű alperes neve felvett 5 000 000 Ft-ot, amit átadott **L.Cs.-nak**, aki azt továbbadta **L.Z.-nak**. (15. sorszám.)

L.Z. a 2007. március 28. napján tartott büntetőtárgyaláson (23. sorszám) tanúként elmondta, hogy **L.Cs.** állt elő 2005. decemberében azzal, hogy ha hazajön a testvére Csehországból, a házára jelzálogkölcsönt vesz fel, és ebből **L.Cs.** törleszti a tartozása egy részét. Mivel azonban I.rendű alperes neve ingatlana már jelzálogjoggal terhelt volt, újabb jelzálogjoggal már nem terhelhette meg, ezért ő kérte meg az öccsét (a felperest), hogy adjon kölcsön **L.Cs.-nak** és fedezetül I.rendű alperes neve ingatlana szolgáljon. Az okiratba foglalt kölcsönszerződés tartalma azonban mégsem ezzel egyező. Nyilvánvaló, hogy a szerződéses feltételekben közvetlenül a felperes és **L.Cs.** állapodott meg, és a feltételeket elsősorban a felperes szabta meg. A felperes nem vállalta azt a kockázatot, hogy **L.Cs.-nak** adjon kölcsön. Számára az alperesek személyes kötelezettségvállalása úgy is, mint a fedezetként szolgáló ingatlan tulajdonosai kisebb kockázatvállalásnak tűnt. Az I. rendű alperes a fellebbezési tárgyaláson megerősítette, hogy felmerült bennük a jelzáloghitel felvételének gondolata is, de részben az ingatlanuk terhei, részben az idő rövidsége miatt az nem volt kivitelezhető. Az alpereseknek tehát nem volt akaratidegen, hogy a kölcsönt maguk vegyék fel, és azt felhasználásra átadják **L.Cs.-nak**, így sikerrel nem hivatkozhatnak arra, hogy az okiratba foglalt kölcsönszerződés részükről a kölcsön felvételére irányuló akarat hiánya miatt nem jött létre. **K.I.** és felesége, valamint **L.L.** tanúk a szerződéskötéskor nem voltak jelen, vallomásuk a szerződés konkrét tartalmára közvetett bizonyítékként sem értékelhető. Az alperesek teljesítési kötelezettségét nem érinti, hogy - a

felperes által is tudottan - a visszafizetés elsődlegesen **L.Cs.** kötelezettsége lett volna. Az alperesek által is elfogadott szerződési konstrukcióban ugyanis **L.Cs.** az alperesek teljesítési segédjének minősülne, és mulasztása a Ptk. 315. §-a alapján is az alperesek terhe.

A szerződésnek a **L.Cs.** öngyilkossággal való fenyegetőzésével előidézett kényszerhelyzetre alapított megtámadása iránti viszontkeresetet az elsőfokú bíróság - az alperesek fellebbezése hiányában - jogerősen elbírált, így a szerződés érvényessége szempontjából ezért sem releváns, hogy az alperesek szerződéskötését mi motiválta. Emiatt csupán megjegyzésként tér ki az ítélet arra, hogy a Ptk-nak a viszontkeresetben hivatkozott 210. § (4) bekezdése alapján az akarathibaként elfogadható jogellenes fenyegetés valóban nemcsak a fél, hanem harmadik személy részéről is megnyilvánulhat, de az csak annak bizonyíttossága esetén eredményezheti a szerződés sikeres megtámadását, hogy a jogellenes fenyegetésről a szerződő fél tudott, vagy tudnia kellett volna, és ezt az alperesek sem állították és nem is bizonyították.

Bizonyított tény, hogy a szerződéskötést pénzmozgás követte, a felperes a szerződés alapján teljesített. Az, hogy pénzátadás történt, bizonytalanul ugyan, de még az alperesek is elismerték, csak azt tagadták határozottan, hogy az részükre történt meg. Kétségtelen, hogy a kötelelem létrejöttét erősítő körülmény lehet az alperesek által a pénz átvétele, ám ennek hiányából, netán a **L.Cs.** elsődleges megnyilatkozásaiban állított, a felperes és **L.Z.** közötti közvetlen pénzmozgásból még nem következik okvetlenül a felek közötti konszenzus hiánya. Azt ugyanis senki nem állította, hogy a felperes a saját nevében adta volna át a pénzt **L.Z.**-nak. A közöttük történő esetleges közvetlen pénzmozgás esetében is szükséges lenne eldönteni, hogy a kölcsön kötelezettje és felhasználója azonos személy-e, vagy sem. Mivel a felek ügydöntő jelentőséget tulajdonítottak annak, hogy a pénzmozgás kik között zajlott le, a felperesi oldal tagadta, az alperesi állította **L.Z.** jelenlétét a szerződéskötésnél. A kérdést **L.Z.**-nak a büntetőtárgyaláson elhangzott, és a polgári perben ésszerű indokkal nem alátámasztottan visszavont vallomása döntötte el, mely szerint jelen volt, de nem az ügyvédi irodában, hanem a folyosón. E megközelítésben pedig Dr. **R.Gy.** ügyvédnek és **L.A.-nak** a pénz átadása körében tett tanúvallomásának mellőzését **L.Z.**-nak a szerződés aláírásánál való jelenlétét tagadó tényállítása nem indokolja. Az említett tanúk, valamint **L.Cs.** és az elsőfokú ítéletben meg sem említett, érdektelen, az iroda közlekedőjében tartózkodó és az irodában zajló eseményekre rálátó **M.F.** tanúk, a felperessel egyezően adták elő, hogy a felperes a pénzt egy nejlonzacskóban, illetve zsákban hozta. Dr. **R.Gy.**, **L.A.** és **M.F.** tanú vallomása szerint azt letette az asztalra, és az I. rendű alperes számolta meg. **L.Cs.** csak abban volt következetes, hogy a pénzt nem az I. rendű alperes vette át, de még szerinte is az alpereseknek látniuk kellett a pénzmozgást, míg az alperesek állítása szerint arról csak **L.Cs.-től** tudnak. Az I. rendű alperes csak a büntetőtárgyaláson ismerte el, hogy volt valamilyen pénzmozgás, de azt nem ő kapta. **L.Cs.** a jelen perben következetesen a felperes és **L.Z.** közötti közvetlen pénzmozgást állította, míg a büntetőtárgyaláson (23. sorszám) már úgy nyilatkozott, hogy a felperes a pénzt egy zacskóban neki adta át és ő számolatlanul adta tovább **L.Z.**-nak, így annak összegével nincs is tisztában. **L.Cs.** e kérdésben tehát teljesen hiteltelen, a Dr. **R.Gy.** és **M.F.** érdektelen tanúk és **L.A.** ezzel egybecsengő vallomásának megdöntésére nem alkalmas. **L.Z.** is csak annyiban erősítette meg a büntetőeljárásban tett vallomásában

L.Cs-t, hogy a pénzt tőle vette át, de ő is azt állította, hogy azt az I. rendű alperes adta át **L.Cs-nak**. Az a körülmény, hogy **L.Cs. L.Z.**-nak átadott pénzüsszeget nem számolta meg, arra enged következtetni, hogy a kölcsönt az alperesek vették át, a felperes teljesítését az I. rendű alperes vette át és számolta meg.

L.Cs-nak a büntetőtárgyaláson elhangzott nyilatkozata szerint a szerződésben rögzített 5,1 millió Ft-ot a felperes két részletben adta át **L.Z.**-nak. Az első részlet időben megelőzte a szerződéskötést, és az okirat készítésének igénye a második részlet átadásakor merült fel. Az alperesek a szerződéskötéskor ténylegesen átvett összegre nem nyilatkoztak. **L.Z.** a büntetőtárgyaláson a szerződéskötést követően 3,5 millió Ft átadását ismerte el, és ezt a büntetőtárgyaláson be is számította a **L.Cs-val** szemben fennálló követelésébe. Tekintve, hogy az alpereseknek a kölcsönre szükségük nem volt, azt kifejezetten **L.Cs.** részére vették fel, és senki nem tett olyan nyilatkozatot, hogy az átvett pénzt részben megtartották volna, ugyanakkor az okiratban az 5,1 millió Ft-nak a szerződéssel egyidejű kifizetésére utalás és annak az alperesek részéről történő nyugtázása nincs, s az átadott összegszerűsége a szerződéskötéskor jelen volt tanúk egyike sem tudott nyilatkozni, az ítéltábla a felperesnek a szerződéskötéssel egyidejű teljesítése összegét **L.Z.**-nak a büntetőeljárásbeli elismerésével egyezően 3,5 millió Ft-ban állapította meg, és a Ptk. 523. §-ának (1) bekezdése alapján az alpereseket ilyen tőkeösszegben kötelezte a kölcsön visszafizetésére.

Az ítéltábla elfogadta a felperesnek az okirattal egyező azon előadását, hogy a kölcsönt - a **L.Cs-val** fennállt, évtizeden is átnyúló, egymást kölcsönösen kisebb kölcsönrel is segítő kapcsolatára figyelemmel - kamatmentesen nyújtotta, ezért az alpereseket a késedelembe esésük időpontjától a Ptk. 301. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a kölcsön összege után a törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére.

Ezáltal a felperes a keresetben részben pernyertessé vált. Az alperesek viszontkeresete az elidegenítési és terhelési tilalomba ütközően alapított vételi jog semmisségének megállapítására alapított viszontkereseti kérelmüket meghaladóan alaptalan volt. E kérdésben pedig helytálló a felperes azon hivatkozása, hogy a perre okot nem adott. A viszontkereset előterjesztésekor - részint, mert a felperes a vételi joggal élni nem kívánt, és arra részben az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés hiánya, részben a vételi jog gyakorlása szerződéses határidejének letelte miatt nem is lett volna lehetősége, - a viszontkereset a vételi jog tekintetében egészében oka fogyott volt, az alpereseknek ugyanis nem állt fenn a felperessel szemben olyan megvédendő joga, ami a megállapítási keresetet indokolta volna. Ezért az ítéltábla a perköltségről a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése és 80. §-ának (1) bekezdése alkalmazásával határozott, a perben a felperest tekintette túlnyomó részt pernyertesnek. Ezért mellőzte a kötelezését perköltség fizetésére, és az alpereseket kötelezte a 32/2003. (VIII. 22.) IM. sz. rendelet 3. §-ának (2) bekezdés a) pontja, (5) és (6) bekezdései, valamint 4/A §-a alkalmazásával a rendelkező rész szerinti összegben együttes első-és másodfokú perköltség megfizetésére, az ügy nem túlzottan bonyolult ténybeli és jogi megítélésére és a kifejtett képviseleti tevékenységekre is figyelemmel. A pertárgy-értéket úgy a perköltség, mint az illeték viselésről rendelkezésnél a kereseti érték és a viszontkereset körében a meg nem határozható pertárgy-érték alapján vette számításba, a felek pervesztességi-pernyertességi arányát ehhez viszonyította, és ekként

határozott a kereset után esedékes kereseti és fellebbezési illeték megosztásáról a peres felek között, míg a meg nem határozható pertárgy-érték után esedékes viszontkereseti illeték megfizetésére egészében az alpereseket kötelezte.

A pertárgy-érték számításakor - a fellebbezéstől és az elsőfokú bíróságtól eltérően - a kölcsönszerződés megtámadására alapított viszontkereseti kérelemre tekintettel az 5,1 millió Ft ismételt felszámítását mellőzte, mivel ezen alperesi védekezés kifogás útján is előterjeszthető volt, s a Pp. 3. § (2) bekezdése alapján az ítélet tábla tartalma szerint ezt ekként, s nem viszontkeresetként vette figyelembe.

Az ítélet tábla a kifejtett indokok alapján az elsőfokú ítélet fellebbezett részét a Pp. 252. §-ának (2) bekezdését alkalmazva a rendelkező rész szerint részben változtatta meg, s rendelkezett a másodfokú perköltség és illeték viseléséről.

D e b r e c e n, 2008. július hó 4.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Szabóné dr. Bélteky Erzsébet sk. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

kiadó